

Den 21. maj 2025

Notat om forslag til fastsættelse af minimumssikringsniveauer i henhold til planlovens klimatilpasningsregler mv.

1. Baggrund og afgrænsning

Der er nedsat en arbejdsgruppe, der skal udarbejde forslag til, hvordan planlovens regler om klimatilpasning kan skærpes for at forebygge, at fremtidige værdier ødelægges af oversvømmelse og erosion.

Formålet med skærpelserne er bl.a. 1) en ensartet tilgang for kommunernes udpegning af fareområder i lyset af de fremtidige klimaforandringer og 2) større krav til kommunernes planlægning af afværgeforanstaltninger, hvis de ønsker at opføre nye by- og sommerhusområder i de udpegede fareområder og herunder, at samfundsøkonomi skal indgå som et kriterium for afværgeforanstaltningerne.

Arbejdsgruppen redegør i dette notat for forslag til minimumskrav for sikringsniveauer ved udvikling af nye *by- og sommerhusområder* i områder med oversvømmelsesfare fra *hav* og *vandløb*. Af hensyn til det tilgængelige vidensniveau samt forskellige muligheder for at imødegå faren for oversvømmelse afgrænses forslag til minimumssikringsniveauer til at omfatte oversvømmelse fra hav og vandløb.

For oversvømmelser forårsaget af grundvand og nedbør findes der sektorlovgivning, branchestandarde og tekniske løsninger, som muliggør håndteringen af vandkilderne. Det er således underarbejdsgruppens vurdering, at det i forbindelse med udviklingen af nye by- og sommerhusområder på bar mark er både muligt og naturligt at indarbejde håndteringen af oversvømmelse fra højtstående grundvand ifm. byggemodning og kloakering af nye boligområder. På samme måde er det også muligt og naturligt som led i at udbygge nye by- og sommerhusområder at håndtere skybrud og oversvømmelse fra nedbør ifm. byudvikling på matrikelniveau og via vandhåndteringsplaner for by- og/eller lokalplanområder ved at placere boliger og andre værdier uden for lokale lavninger og strømningsveje.

Faren for kysterosion er ikke medtaget i notatet, da udfordringer med kysterosion kræver andre, mere helhedsorienterede tilgange og løsninger på langs af kyststrækninger og i sammenhæng mellem både nye og eksisterende byområder. Der er således brug for udvikling af nye metoder, hvilket falder uden for arbejdsgruppens kommissorium.

Hvor der ikke fastsættes minimumssikringsniveauer (dvs. for grundvand, nedbør og kysterosion) vil kommunerne fremover skulle fastsætte mindstekrav til sikringsniveauer for de relevante farekilder.

Ifølge arbejdsgruppens kommissorium omfatter "nye byområder" alene områder, der overføres fra landzone til byzone. Nye sommerhusområder vil ligeledes som det klare udgangspunkt være områder, der overføres fra landzone til sommerhusområde. Det vil sige, at der er tale om områder, hvor der som udgangspunkt ikke i forvejen er værdier af betydning.

Et sikringsniveau kan defineres som den oversvømmelseshændelse med fastsat planlægningshorisont og udledningsscenario, som en given afværgeforanstaltning som minimum skal dimensioneres til at kunne beskytte mod (OBS: I tillæg dertil, skal der altid tages højde for lokale forhold). Konkret svarer det til den vandstand fx den fysiske højde på et teknisk anlæg, toppen på digekronen eller overkanten af en højvandsmur langs en havnepromenade som afværgeforanstaltningen skal beskytte imod.

Arbejdsgruppens forståelse af sikringsniveauer indeholder følgende kriterier:

- Gentagelsesperiode (den gennemsnitlige statistiske tidsperiode mellem en given vandstandshændelse)
- Planlægningshorisont (levetid for fx en ny bydel)
- Udledningsscenarier (forskellige bud på mulige fremtider, der hver især afhænger af fremtidige globale udledninger af drivhusgasser og andre faktorer, som påvirker klimaet)

Sikringsniveauer fastsættes i dag typisk ud fra oversvømmelsesfare og de værdier, der ønskes beskyttet mod oversvømmelsesfaren, samt udgifter til anlæg og drift/vedligeholdelse. Med andre ord sammenholdes gevinsten (reduktion i potentielle skadesomkostninger ved klimatilpasning) med omkostningerne til klimatilpasning ud fra et hensyn til, hvor meget det kan betale sig at sikre sig til.

Dette notat kommer med anbefalinger til minimumssikringsniveauer rettet mod områder, hvor der via planlægning efter planloven gives mulighed for at etablere nye by- og sommerhusområder i tidligere landzone. Dvs. hvor der som udgangspunkt endnu ikke er placeret værdier af betydning. Notatet skitserer desuden overordnede fordele og ulemper ved henholdsvis lave/mellem og høje sikringsniveauer samt adaptiv planlægning for afværgeforanstaltninger.

2. Sammenhæng mellem oversvømmelseskilde og kombinerede hændelser

Der fokuseres alene på adskilte minimumssikringsniveauer fra hav og vandløb i dette notat, da det kræver avancerede modelberegninger at tage højde for flere vandkilder på samme tid. Det er imidlertid ikke altid let at skelne oversvømmelsesfarer fra hinanden, fx i områder hvor vandløb munder ud i havet.

Ved kombinerede hændelser, fx stor afstrømning fra vandløb og samtidig stormflod, er faren for oversvømmelse højere, idet der både bliver presset vand fra havet ind i vandløbet samtidig med, at vandet fra vandløbet ikke kan strømme ud i havet. Derved opstår opstuvning i vandløbet, som kan skabe oversvømmelser i baglandet. Ligeledes kan en høj vandstand i vandløb og/eller havet medføre, at det terrænnære grundvand stiger, da grundvandet ikke kan strømme frit. Disse processer kan forstærkes ifm. etablering af afværgeforanstaltninger, der kan virke som barrierer for vandets naturlige bevægelse, hvis ikke der tages højde for hele vandets kredsløb i planlægningsfasen.

Oversvømmelser og deres omfang afhænger af et komplekst samspil mellem forskellige faktorer. For eksempel kan koblede nedbørshændelser over flere dage eller uger eller kortvarig kraftig regn føre til oversvømmelser i vandløb. Længerevarende regn er hovedsageligt årsag til oversvømmelser langs vandløbene.

Ved fastsættelse af forslag til minimumssikringsniveauer i dette notat har det ikke været muligt at inddrage konsekvenser af kombinerede hændelser.

3. Forslag til minimumskrav for sikringsniveauer

I nærværende notat er der taget stilling til udledningsscenarie, gentagelsesperiode og planlægningshorisont i forbindelse med fastsættelse af minimumssikringsniveau i henhold til arbejdet med skærpelse af planlovens bestemmelser.

Derudover skal kommunerne altid tage hensyn til lokale forhold ved fastsættelse af de endelige dimensioneringskrav for afværgeforanstaltninger. Fx kan beregningsmetode og kvaliteten af det tilgængelige datagrundlag påvirke resultatet og beror på en konkret vurdering i de lokalområder, der planlægges afværgeforanstaltninger for. I praksis er der en række lokale forhold, der har betydning for

dimensioneringen af det konkrete anlæg; herunder bølgepåvirkning, kystmorfologi (kystens udformning), placering af afværgeforanstaltning, type af afværgeforanstaltning, kombinerede hændelser, opstuvning, bagvand fra vandløb ved stormflodshændelser, grundvandspåvirkning mv.

Det bemærkes, at forslag til minimumskrav for sikringsniveauer ikke er dækkende for etablering af potentielt forurenende virksomheder samt meget værdifulde anlægs- og byggeprojekter (fx metro, supersygehuse, lufthavne, rensningsanlæg mv.), som har stor værdi og samfundsmæssig betydning. Ved etablering af denne type anlægs- og byggeprojekter kræves en særskilt og udvidet analyse af projektets risikotolerance over for oversvømmelse.

For udvikling af nye by- og sommerhusområder er forventningen som regel, at områderne eksisterer i mange år (århundreder) efter etablering. Derfor er den overordnede tilgang, at minimumssikringsniveauer for nye by- og sommerhusområder bør være høje sammenlignet med eksisterende bebyggede områder. Det skyldes, at omdannelsen fra landzone til nye by- og sommerhusområder giver mulighed for etablering af værdier i områder i fare for oversvømmelser fra hav og vandløb. Der er således tale om en væsentlig ny og stigende risiko for værditab, som ikke vil være gældende for udvikling i områder uden fare for oversvømmelse. Det er en ganske anden situation end fastsættelse af sikringsniveauer for eksisterende bebyggede områder, som i høj grad er en afvejning mellem omkostninger ved retablering af områder efter oversvømmelse og prisen forbundet med etablering og vedligeholdelse af afværgeforanstaltninger.

Sammenhængen mellem anbefalinger til kriterier for minimumssikringsniveauer for hav og vandløb samt kortlægning af potentielle fareområder opnås ved at samme kriterier for udledningsscenarie, gentagelsesperiode og planlægningshorisont benyttes i begge tilfælde. Der er i notatet "Forslag til kriterier for datagrundlag og metode for kommunernes udpegning af fareområder i henhold til planloven" argumenteret for, at de i tabel 1 nævnte udledningsscenarier, gentagelsesperioder og planlægningshorisonter er det bedste bud på moderat konservative kriterier. Til forskel fra fareudpegningen skal der i forbindelse med valg af minimumssikringsniveauer for nye by- og sommerhusområder tages højde for lokale forhold ved endelig dimensionering af afværgeforanstaltningen, herunder bl.a. bølgepåvirkninger som beskrevet ovenfor.

Det anbefales at revurdere og opdatere anbefalingerne i takt med, at datagrundlaget forbedres, og ny viden på området bliver tilgængelig.

Tabel 1: Anbefalinger til kriterier for minimumssikringsniveauer for vandløb og havoversvømmelser for nye by- og sommerhusområder.

Kilde	Udledningsscenarie	Gentagelsesperiode i slutningen af planlægningshorisonten	Planlægningshorisont
Havvand	SSP3-7,0 (83 percentilen)	100 år	2150
Vandløb	RCP8,5 (median)	100 år	2071-2100

3.1 Kriterier for minimumssikringsniveauer for vandløb

For planlægning og udvikling af nye by- og sommerhusområder i fareområder anbefales det for oversvømmelser fra vandløb at anvende en lang planlægningshorisont frem til år 2100. Tendensen for nedbør i form af skybrud eller vedvarende regn er stigende frem mod 2100, men det er forventningen, at der hurtigere end for havvand vil indstille sig en ny ligevægt i takt med, at drivhusgasudledningen stabiliseres. Efter 2100 er der meget stor forskel på konsekvenserne for nedbør afhængigt af udledningsscenariet og samlet set vurderes det, at det ikke er muligt at vælge en længere planlægningshorisont, da usikkerheden på fremskrivningen er for usikker.

Oversvømmelser fra vandløb bygger på data om fremtidens nedbør. For nuværende bygger nedbørsdata i KlimaAtlas på udledningsscenarie RCP8,5 med fremskrivning til 2100. Fremskrivningen i udledningsscenariet SSP3-7,0 går også frem til 2100 og derved vil det også være fremskrivningshorisonten i KlimaAtlas når beregningerne af konsekvenserne for det danske klima er færdige.

Som beskrevet i notatet "Forslag til kriterier for datagrundlag og metode for kommunernes udpegning af fareområder i henhold til planloven", leveres der i første omgang farekort for vandløb for en nutidig 100 års hændelse i 2023 og ikke en 100 års oversvømmelseshændelse for perioden 2071-2100, som angivet i kriterierne. Den potentielle vandløbsoversvømmelse vil derfor sandsynligvis være underestimeret mange steder i landet. Primo 2026 udarbejdes der nye farekort for vandløb baseret på en 100 års hændelse for perioden 2070-2100 og udledningsscenariet RCP8,5 median, primo 2026.

3.2 Kriterier for minimumssikringsniveauer for havvand

For planlægning og udvikling af nye by- og sommerhusområder i fareområder anbefales det for oversvømmelser fra havet at anvende en lang planlægningshorisont frem til år 2150. Dette er så langt, datasættet for det valgte udledningsscenarie, SSP3-7,0, går til. I løbet af denne tidshorisont vil klimaet forandre sig, og havvandstanden vil fortsat stige med potentiel accelererende tendens også efter år 2150. For at opnå robusthed i vurdering af fremtidige ekstremer (kombination af stormfloder og havvandsstigning) anvendes 83 percentilen på udledningsscenariet, hvilket er i overensstemmelse med metoden anvendt ifm. projektet om stormflodssikring af København¹. Ud fra den nuværende viden på området er det mest sandsynligt, at sikringsniveauet vil beskytte området til den ønskede hyppighed af stormflod også i en periode efter år 2150. Dette er ønskeligt jf. nedenstående argumentation.

Det fremgår af den nye vejledning i anvendelse af udledningsscenarier til klimatilpasning fra DMI og MST², at hvis planlægningen er mere detaljeret, hvis projektet har en lang tidshorisont, og/eller projektet stiller høje krav til robusthed, kan det være nødvendigt at forholde sig til både hvilket scenarie, der anvendes, og hvilken percentil indenfor scenariet, man benytter. Valget af en høj percentil placerer estimatet højt i usikkerhedsintervallet og benyttes for at tage højde for, at klimaforandringerne kan blive voldsommere, end hvad det sandsynlige bud ud fra medianen indikerer.

IPCC har i deres seneste synteserapport fra 2023 for udvalgte udledningsscenarier beregnet havvandsstigninger (SSP) frem til år 2300 på globalt niveau. Usikkerheden stiger dog meget ved fremskrivninger med så lange tidshorisonter. For at give et indtryk af usikkerhedsspændet på de lange tidshorisonter kan det oplyses, at den øvre grænse (low likelihood/high impact) for havniveaustigningen i år 2300 ligger på op til 15 m over det nuværende niveau på globalt plan. I de mest pessimistiske scenarier er stigningen på mere end 5 meter allerede i år 2200. I de tilsvarende mest optimistiske beregnede SSP scenarier forventes havniveaustigningen at være under 1,5 m frem mod år 2300. Såvel de mest pessimistiske som optimistiske scenarier er ikke fastlagt ved modelberegninger på samme måde som de mere typiske scenarier.

¹ KDI og DMI (2024). Delundersøgelse af sikringsniveauer for stormflodssikring af København - Arbejdsgruppe Sikringsniveauer. https://sundogbaelt.dk/media/ighpofbk/arbejdsgrupperapport_sn-endeligt_februar-2024.pdf

² DMI og MST (2025). Vejledning i anvendelse af udledningsscenarier til klimatilpasning. https://www.dmi.dk/fileadmin/klimaAtlas/rapporter/Vejledningsrapporter/Vejledning_i_anvendelse_af_udledningsscenarier_til_klimatilpasning.pdf

Ved de valgte kriterier forventes havniveaustigningen i 2150 at være mellem 1,3 og 1,7 m relativt til referenceperioden 1981-2010 (se tabel 2). Havniveaustigningen er en permanent stigning i havniveauet, hvilket betyder, at landområder, der ligger lavere end havniveaustigningen, må forventes at blive permanent oversvømmet med havvand, der hvor der ikke etableres afværgeforanstaltninger. Oven i den permanente havniveaustigning kommer fremtidens højvandshændelser og stormfloder.

Det anbefales at tage udgangspunkt i en 100-års gentagelsesperiode jf. Kystdirektoratets Højvandsstatistikker 2024. Højvandsstatistikken bygger på målt data fra målestationer fordelt langs kysten. Måleserierne fra de enkelte målestationer har dog varierende længde. Jo længere måleserien er, jo bedre er det statistiske grundlag for 100-års hændelse i højvandsstatistikken. Der er i valget af målestationer lagt vægt på lange måleserier, men det har ikke være muligt at opnå i alle områder. Der henvises til bilag 2 i notatet ” Forslag til kriterier for datagrundlag og metode for kommunernes udpegning af fareområder i henhold til planloven” for uddybning af dette.

Det anbefales at benytte en 100-årshændelse jf. Højvandsstatistikker 2024 som grundlag for valg af gentagelsesperiode. Det sikrer ensartethed på tværs af kriterierne for potentielle fareområder, lighed på tværs af landet, samt sammenhæng med andre regeringssager. Desuden benyttes højvandsstatistikkerne allerede af kommunerne ifm. fx planlægning af kystbeskyttelsesprojekter og er således et kendt datasæt.

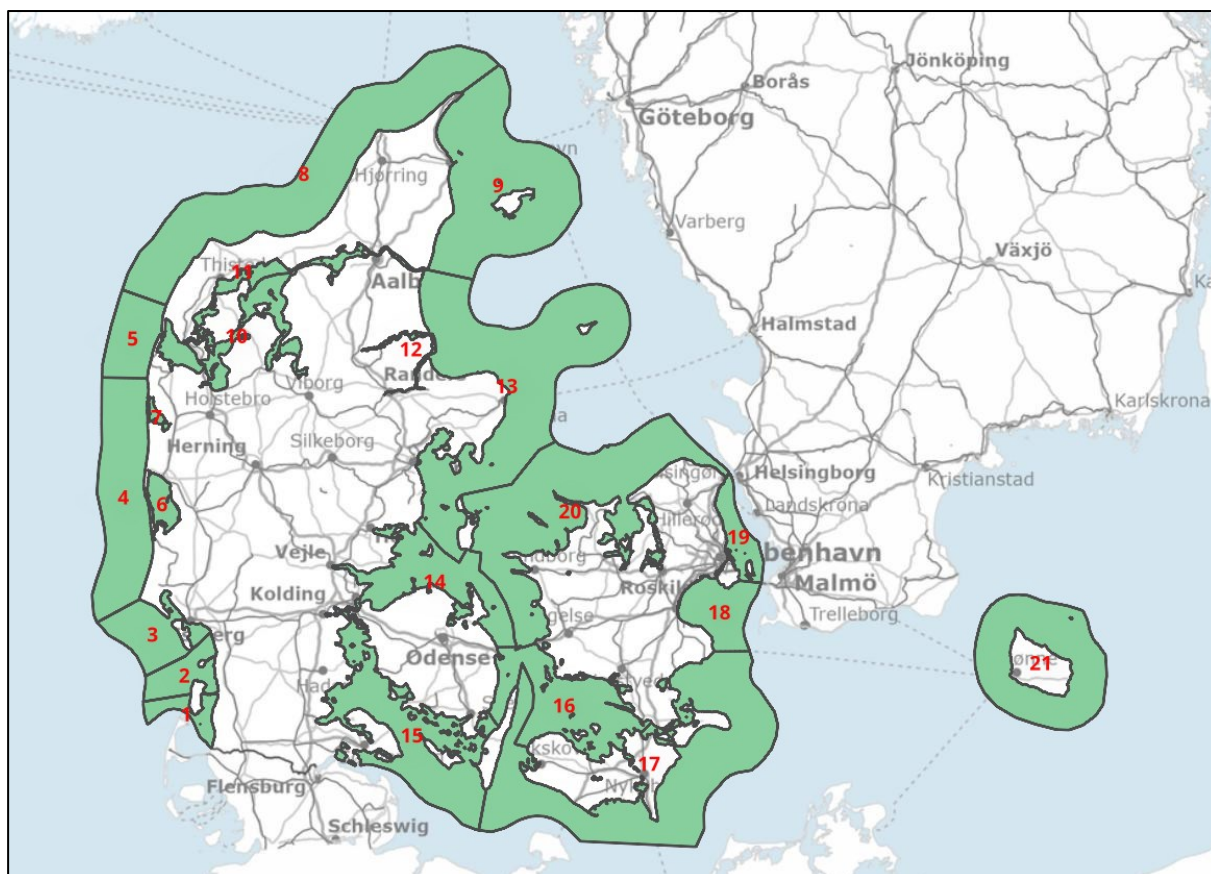
Der er arbejdsgruppens vurdering, at valget af en 100-års hændelse jf. Højvandsstatistikker 2024 i kombination med lang planlægningshorisont og udledningsscenarier med høj percentil bygger på konservative valg, der fører til robust planlægning.

Tabel 2 giver en oversigt over beregnede vandstande i 2150 for havvand fordelt på 21 oplande (se figur 1) som følge af de valgte kriterier for minimumssikringsniveauer angivet i tabel 1. Det fremgår tydeligt, at der er stor forskel på oversvømmelseshændelsernes maksimale vandstand alt efter hvilket farvand, der tages udgangspunkt i. For uddybning af baggrunden for de konkrete kriterier for sikringsniveauer henvises til notatet ”Forslag til kriterier for datagrundlag og metode for kommunernes udpegning af fareområder i henhold til planloven”, herunder særligt bilag 2 og 3. Der forklares ligeledes, at der i første omgang udarbejdes farekort for havvand baseret på den statiske model ’Havvand på Land’, der i dele af landet fx på Lolland, Amager og i Sønderjylland ud til Vadehavet sandsynligvis vil overestimere den potentielle oversvømmelsesudbredelse. Der udarbejdes nye farekort baseret på den dynamiske model SFINCS primo 2026.

Tabel 2: Oversigt over skønnede maksimale vandstande i 2150 fordelt på 21 oplande. Vandstandene er baseret på DMI's forventninger til havniveaustigning i 2150 ved udledningsscenarie SSP3-7,0 (83 percentilen) og Højvandsstatistikker 2024.

Nummer	Områdenavn	Forventet havniveaustigning i 2150 SSP3-7,0, 83 % percentil (m)	100-årshændelse jf. Højvandsstatistikker 2024 (m)	Beregnet vandstand i 2150 ved en 100-års hændelse (m)
1	Vadehavet Syd	1,7	4,7	6,4
2	Vadehavet Midt	1,7	5	6,7
3	Vadehavet Nord	1,6	4	5,6
4	Blåvands Huk-Bovbjerg	1,6	3,1	4,7
5	Bovbjerg-Lodbjerg	1,6	3,4	5,0
6	Ringkøbing Fjord	1,6	1,4	3,0
7	Nissum Fjord	1,6	1,5	3,1
8	Lodbjerg-Skagen	1,5	1,8	3,3
9	Skagen-Hals	1,3	1,5	2,8
10	Sydvestlig Limfjord	1,6	2	3,6
11	Nord- og østlig Limfjord	1,5	2,1	3,6

12	Randers og Mariager Fjord	1,5	1,8	3,3
13	Hals-Kalsehoved, Anholt, Samsø	1,5	1,8	3,3
14	Kalsehoved-Fredericia-Halskov	1,6	1,9	3,5
15	Lillebælt Syd-Sydfynsk Øhav	1,6	2,2	3,8
16	Østfyn-Sydhavet	1,6	1,7	3,3
17	Lolland, Falster, Møn	1,6	2	3,6
18	Køge Bugt, Syd for Sluseholmen	1,5	1,6	3,1
19	Øresund , Nord for Sluseholmen	1,5	1,6	3,1
20	Nordsjælland-Roskilde Fjord-Isefjord	1,5	1,9	3,4
21	Bornholm	1,6	1,3	2,9

Figur 1: Inddeling af 21 kystområder, jf. tabel 2. For uddykning af inddeling henvises til bilag 2 i notatet "Forslag til kriterier for datagrundlag og metode for kommunernes udpegning af fareområder i henhold til planloven".

4. Overvejelser omkring betydningen af statslige minimumskrav til sikringsniveauer

Fordelen ved statsligt fastlagte minimumssikringsniveauer er, at der sikres en ensartet, national tilgang til minimumssikringsniveauer, som sikrer en robusthed over for oversvømmelser med en lang tidshorisont. Dette understøtter en balanceret udvikling i kystområderne.

Ved fastsættelse af minimumskrav til sikringsniveauer i nye by- og sommerhusområder kan potentielle afværgeforanstaltninger vurderes og indarbejdes fra start i alle fremtidige projekter. Dette vil sikre en ensartet tilgang og være en fordel i forbindelse med udarbejdelse af løsningsforslag. Herved opnås en stor robusthed, også for fremtidige generationer.

Det kan dog på den anden side give incitament til at øge værdierne og dermed sårbarheden i området, når afværgeforanstaltningen er etableret, da det vil blive betragtet som sikkert at udvikle i områder trods den residuale risiko for oversvømmelse, som altid vil være tilstede. Denne restrisiko kan bl.a. håndteres vha. af beredskab, forsikringsordninger og parathed i samfundet.

Der findes i dag ikke statslige minimumskrav til sikringsniveauer, men det er muligt at få udbetalt erstatning fra Naturskaderådets stormflodsordning ved oversvømmelse, som er forårsaget af oversvømmelser fra havet eller oversvømmelse fra vandløb og søer. Naturskaderådet erklærer stormflod, hvis vandstanden i havet et eller flere steder svarer til en 20 års-hændelse (nutidshændelse). I vurderingen af udbetaling af erstatning inddrages områdets afværgeforanstaltninger og deres placering ift. ejendommene, hvor ejendomme uden for diger ikke dækkes af ordningen. Skader ifm. oversvømmelseshændelser mindre end en 20-års hændelse er typisk ikke omfattet af forsikringer.

De krav der lægges op til i forbindelse med skærpelse af planlovens regler om klimatilpasning vil stille væsentlig højere krav til sikring af nye by- og sommerhusområder end de nuværende betingelser for at opnå erstatning fra Naturskaderådets stormflodsordning.

Stormflodsordningen fungerer ikke direkte som et minimumskrav til sikringsniveauer, men den fastsætter et niveau for, hvornår man fra statens side erklærer stormflod, som kan udløse erstatning. Der kan tildeles erstatning i både by- og sommerhusområder.

Det har været en del af arbejdsgruppens overvejelser, om der skal skelnes mellem sikringsniveauer i sommerhusområder og områder med helårsbeboelse. Det er dog værd at bemærke, at nye sommerhuse ofte indeholder store værdier på niveau med helårsbeboelse, ligesom en del sommerhuse fungerer som helårsbolig (gælder kun for forskellige grupper af pensionister og efterlønsmodtagere).

Ved fastsættelse af statslige minimumskrav til sikringsniveauer i regi af planloven bør dette arbejde derfor koordineres med øvrige, potentielle tiltag med sikringsniveauer for at sikre den rette incitamentsstruktur ved etablering af nye by- og/eller sommerhusområder i fareområder for oversvømmelse.

Det er for nuværende ikke muligt at opstille konkrete konsekvensberegninger for omkostningerne for lodsejere, kommuner og bygherre forbundet med arbejdsgruppens forslag til minimumskrav til sikringsniveauer for de berørte områder. Der udarbejdes i forbindelse med arbejdsgruppens virke gis-analyser, der viser de områder, hvor der potentielt kan stilles minimumskrav til sikringsniveauer, samt hvilke kommuner, der berøres mest af kravene.

I sidste ende vil det være en politisk beslutning, hvilken risiko man ser som acceptabel for samfundet. Det afhænger af andet end samfundsøkonomi, herunder borgerne tryghed og sikkerhed.

5. Overvejelser omkring fastsættelse af statslige minimumskrav til sikringsniveauer

Arbejdsgruppen har i forbindelse med fastsættelse af forslag til minimumskrav til sikringsniveau gjort sig flere overvejelser om fordele og ulemper ved henholdsvis lav/mellem og høje krav til sikringsniveauer samt adaptiv planlægning. Overvejelserne er udfoldet i nedenstående afsnit.

5.1 Lave og mellemhøje minimumskrav til sikringsniveauer

Ved lave og mellemhøje sikringsniveauer risikerer man, at de værdier, der placeres i fareområdet, oversvømmes hyppigere. Selv små/mellemstore hændelser, fx mellem en 20- til 100-års hændelse i år 2100, kan i visse områder forårsage relativt store skader. Reparationer af gulve og vægge og anden reetablering er stort set lige dyrt uagtet vanddybden af oversvømmelsen.

Derfor kan det sandsynligvis allerede på relativt kort sigt vise sig at blive samfundsøkonomisk dyrt med lave sikringsniveauer, da skaderne opstår hyppigere, og skadesomkostningerne dermed potentielt kan blive høje inden for en kort tidshorisont. På længere sigt er det givet, at det samfundsmæssigt vil være dyrt med lave og mellemhøje minimumskrav. Det er i nærværende notat ikke muligt at fremlægge de økonomiske konsekvenser ved lave og mellemhøje sikringsniveauer, da det kræver omfattende beregninger med antagelser, som ikke har været tilgængelige for arbejdsgruppen.

Ved enkeltstående ejendomme såvel som sommerhusområder og nye bydele bør levetiden af udbygning tages i betragtning i forhold til farebilledet, og det bør her understreges, at det netop gælder for udvikling i fareområder. Generelt er forventningen i udviklingen af nye bydele eller sommerhusområder, at de eksisterer i århundreder. Et lavt sikringsniveau må forventes at udfordre denne forventning.

5.2 Høje minimumskrav til sikringsniveauer

Ved høje fastsatte sikringsniveauer, fx en 100-års hændelse i år 2150, kan der opstå situationer hvor udgifter til etablering af afværgeforanstaltninger for borgere, virksomheder, bygherre og kommuner vil kunne opfattes uproportionelt store – særligt hvis det, som beskyttes mod, har lav værdi.

Et højt sikringsniveau vil i nogle tilfælde og områder blive forholdsmæssig dyr, hvilket kan betyde, at i nogle fareområder, vil det ikke kunne betale sig at udvikle nye by- og sommerhusområder. Dertil kan et højt sikringsniveau være en ulempe ift. det omgivende miljø, både ift. naturværdier og sammenhængen med eksisterende by- og sommerhusområder. Visse typer af afværgeforanstaltninger kræver forholdsvis mange miljømæssige ressourcer at etablere og kan lægge beslag på store arealer. Dertil kræves, at der løbende afsættes midler til vedligeholdelse og drift af anlæggene.

Den generelle forventning til nye by- eller sommerhusområder er, at der i århundreder frem vil være bebyggelse. Krav til et højt minimumssikringsniveau vil medføre høj robusthed og levetid i fareområder, hvor der planlægges for udvikling af barmarksprojekter. Det skal bidrage til, at klimaudfordringerne og særligt omkostningerne forbundet med etablering af afværgeforanstaltninger ikke blot gives videre til næste generationer. Overordnet vil incitamentsstrukturen være rigtig ved at stille høje krav til minimumssikringsniveauer, da udgifter forbundet med udvikling i et potentielt fareområde således skal afholdes i forbindelse med byggemodningen. Derudover er det også muligt at foretage yderligere arealreservationer allerede nu, som giver mulighed for, at afværgeforanstaltningen om nødvendigt kan forhøjes på lang sigt ud over planlægningshorisonten uden, at der opstår udfordringer og konflikter med eksisterende bygninger og infrastruktur.

5.3 Adaptiv planlægning

Bestemmelserne i en lokalplan er – som den eneste plantype – bindende for ejere og brugere af de ejendomme, som planen omfatter. Den bindende virkning betyder, at planens bestemmelser skal overholdes ved fremtidig udstykning, bebyggelse, beplantning osv. En lovligt eksisterende anvendelse kan derimod fortsætte som hidtil uanset lokalplanen, og planen indebærer som udgangspunkt ingen handlepligt. Planen giver altså ingen sikkerhed for, at de nye bygninger, anlæg mv., som en plan giver mulighed for, rent faktisk opføres. Men hvis en grundejer vælger at realisere indholdet af en lokalplan, kan der i lokalplanen være indlagt nogle betingelser; herunder om ibrugtagning af den nye bebyggelse forudsætter etablering af afværgeforanstaltninger mod oversvømmelse eller erosion.

I eksisterende byområder arbejdes ofte ud fra en adaptiv eller dynamisk planlægning, hvor der sker en løbende vurdering og tilpasning af konkrete afværgeforanstaltninger. Det er arbejdsgruppens

vurdering, at denne tilgang ikke er hensigtsmæssig ved etablering af nye by- og sommerhusområder, da det kan skævvride incitamentsstrukturen ved at skubbe omkostningerne til den fulde etablering af afværgeforanstaltningen til kommende grundejere. Dertil kommer, at planloven ikke indeholder mulighed for at bestemme, at fortsat anvendelse af den nye bebyggelse på et tidspunkt vil kræve, at der etableres yderligere afværgeforanstaltninger eller udbygning af eksisterende foranstaltninger.

5.4 Bagatelgrænse for krav om minimumssikringsniveauer

Lokalplanområder, herunder lokalplaner for nye by- og sommerhusområder, kan have meget forskellige størrelser.

Det bør på den baggrund overvejes at indføre en arealmæssig bagatelgrænse for, hvornår statsligt fastsatte mindstekrav til sikringsniveauer skal finde anvendelse. Der bør i forlængelse heraf gøres overvejelser omkring, hvordan det sikres, at en sådan bagatelgrænse ikke kan fungere som et ”smuthul” med mulighed for at udbygge mange små områder under bagatelgrænsen.

5.5 Byudvikling i eksisterende byzone

Arbejdsgruppen har ikke fået til opgave at overveje skærpelser af planlovens klimatilpasningsregler fsva. byudvikling i eksisterende byzone. Arbejdsgruppen skal imidlertid gøre opmærksom på, at planlægning i eksisterende byzone i nogle tilfælde er sammenlignelig med barmarkprojekter i byzone, der overføres fra landzone. Hvis sådan byudvikling i byzone skal være omfattet af mindstekrav til sikringsniveauer, vil der skulle udtænkes en nærmere afgrænsning af anvendelsesområdet, der i givet fald kan indgå i en lovbestemmelse.

6. Opsummering

Arbejdsgruppen foreslår konkret, at der sigtes mod et højt sikringsniveau for udvikling af nye by- og sommerhusområder i fareområder, jf. tabel 1. Der kan opsummeres følgende:

- For havvand anbefales det at benytte 100-års hændelsen jf. Højvandsstatistikker 2024 som grundlag for valg af gentagelsesperiode i kombination med et højt udledningsscenarie (SSP3-7,0 – 83 percentilen) og lang planlægningshorisont (år 2150).
- For vandløb anbefales det at benytte 100 års gentagelsesperiode i kombination med et højt udledningsscenarie (RCP8,5 – median) og lang planlægningshorisont (år 2100).
- Der er parallelitet mellem forslaget til kriterier for udpegning af potentielle fareområder i henholdt til planlovens regler og anbefalingerne til kriterier for minimumssikringsniveau for hav og vandløb.
- For at sikre, at kommunerne har adgang til relevante og opdaterede datasæt bør der tages stilling til opdateringsfrekvenser af data i takt med, at data forbedres, og der kommer nye udledningsscenarier og anden relevant data. For yderligere uddybning henvises til afsnit 5 i notat ”Forslag til kriterier for datagrundlag og metode for kommunernes udpegning af fareområder i henhold til planloven”.
- Der leveres i første omgang farekort for havvand baseret på den statiske model Havvand på Land, der i dele af landet fx Lolland, Amager og ved Vadehavet sandsynligvis overestimerer den potentielle oversvømmelse. Der vil også være områder, hvor vandet ikke kan nå at strømme ind lokalt af andre årsager, f.eks. ved broer med små åbninger til vandløb. Der udarbejdes nye farekort baseret på den dynamiske model SFINCS primo 2026, jf. notatet med ”Forslag til kriterier for datagrundlag og metode for kommunernes udpegning af fareområder i henhold til planloven” og det anbefales, at det er på dette grundlag, den endelige fareudpegning og tilhørende vurdering af behov for afværgeforanstaltninger foretages.

- Der leveres i første omgang farekort for vandløb for en 100 års hændelse i 2023 og ikke en 100 års oversvømmelseshændelse for perioden 2071-2100. Den potentielle vandløbsoversvømmelse vil derfor sandsynligvis være underestimeret mange steder i landet. Primo 2026 udarbejdes der nye farekort for vandløb baseret på en 100 års hændelse for perioden 2070-2100 og udledningsscenariet RCP8,5 median, primo 2026 jf. notatet med "Forslag til kriterier for datagrundlag og metode for kommunernes udpegning af fareområder i henhold til planloven" og det anbefales, at det er på dette grundlag, den endelige fareudpegning og tilhørende vurdering af behov for afværgeforanstaltninger foretages.
- Der er ikke foretaget samfundsøkonomiske konsekvensberegninger for lodsejere, kommuner og bygherre forbundet med arbejdsgruppens forslag til minimumskrav til sikringsniveauer for de berørte områder. Der udarbejdes i forbindelse med arbejdsgruppens virke GIS-analyser, der viser de områder, hvor der potentielt kan stilles minimumskrav til sikringsniveauer, samt hvilke kommuner, der berøres mest af kravene.